

Epilog ke sporu o metodu zákona proti nekalé soutěži.

František Müller.

Hospodářský liberalism nestačil důrazně a důrazněji volati po zásadní volnosti soutěže. Žádal doma živnostenskou svobodu bez jakýchkoliv mezí, třebas tyto měly býti na ochranu slabších, a v mezistátním styku se domáhal ideálu volnosti světového obchodu.

To byla ideologie. Ve skutečnosti se vyřešoval spor mezi ochrannářstvím a volností podle životní nutnosti, jejíž předpoklady a pomůcky byly a jsou mezistátně nevyrovnány a snad nevyrovnatelný.

Jest pochopitelno, že myšlenka volné soutěže se mohla účinněji uplatniti jako domácí svoboda živnostenská, než-li jako mezinárodní svoboda obchodu.

A vskutku zavládla ve státech předválečné Evropy živnostenská svoboda, i když v bývalém Rakousku její princip byl tlumen průkazem schopnosti při živnostech řemeslných a nucenou organizací při živnostech drobných. Než volnost soutěže se záhy zvrhala a stíny její nebrzděnosti doléhaly na veškerý hospodářský řád tím rušivěji, čím méně si soutěžitelé uvědomovali mravní hodnotu soutěžní volnosti, jako zájmového řádu, požadujícího na všech účastnících stejných práv i povinností.

A tak se volalo zase po zákonodárci, aby pomohl čeliti výstřelkům zneužívané svobody.

Už z této črty vysvítá, jak přesně dlužno vystihnouti jádro problému, jež veřejné mínění zákonodárci nadhazuje, abychom se vyhnuli zmatkům jinde vzniklým, poněvadž podstata a dosah problému byly mylně pojímány.

Jdeť tu zásadně o přehmaty volné soutěže, které samy o sobě nejsou ani s hlediska soukromoprávního, ani s hlediska veřejnoprávního rušením cizích práv, nebo pod trestem uložených občasných povinností. Poruchám tak závažného rázu věnoval zákonodárce i dříve už svou pozornost, stanoviv proti nim povinnost hraditi způsobenou škodu, aneb se podrobiti určitému trestu, jako přiměřenou odvetu. I když docházelo v mezích hospodářské soutěže k poruchám tak vypjaté kvalifikace, pečoval zákonodárce o nápravu, chrániv na př. nabytá práva subjektivní z jména, firmy, patentů, známek a vzorků.

Vším tím však zákonodárce nevystihoval a neluštil jádra problému, žádajícího na něm zvláštní opatření proti pouhým výstřelkům volné a nezbytné soutěže. Specifický námět legislativy zde netvoří ochrana nějakého skutečného nebo fiktivního práva jednotlivého konkurenta, nýbrž účinné zabezpečení obecného konkurenčního řádu, jež respektovati jest povinností každého konkurenta, aby se právě dala konkurenční svoboda zásadně zachovat. To jest myšlenka blízká Kantovu výkladu ethické autonomie, myšlenka, v jejíž důsledcích dlužno problém zvláštního zákonodárství proti nekalé soutěži přesunouti do zorného úhlu práva veřejného, čímž se přerušuje noetická i pragmatická souvislost žádoucí legislativní akce se zásadně odchylnou orientací francouzského zákonodárství.

Pevný názor na ideovou podstatu problému nekalé soutěže jest základním předpokladem methodicky účelného a prakticky účinného legislativního jeho vyřešení.

Po desíletí usiluji v odborné literatuře, v novinách a ústně, abych uplatnil tento profil problému proti historické šablonovitosti a proti pohodlnému sklonu byrokratické praxe, choditi jenom už vyšlapanými cestičkami za třebas nedomyšlenými vzory.

Orientoval jsem podle vzpomenutého názoru osnovu zákona proti nekalé soutěži, z podnětu pana ministra obchodu inž. Nováka, s vysvětlivkami vypracovanou a obsáhlým pamětním spisem provázenou. Než zájemníci vládou dotazováni, buď z nedůvěry k ethické autonomii odborných kruhů, kterou jsem já po třicetileté legislativní a exekutivní zkušenosti jako úředník presumoval, či z obavy před každou konkurencí, se dali na cestu vedoucí k Prokrustovu loži německé a rakouské kasuistiky s etikou heteronomní a se samospasitelnými tresty a pokutami.

Mnou vypracovaná osnova zákona se stabilisovaným názorem na podstatu problému po stránce metody, tento problém řešiti, zamítala kasuistiku v německém i rakouském zákoně použitou, poněvadž jest technickou nemožností, předem vypočítávati všechny možné typy nekalé soutěže. Což ostatně dosvědčuje nutnost generálních klausulí ku kasuistickým řadám a denní zkušenost, že si konkurenční zálužnost dovede najíti zase jiné a nové úskoky.

Stejně jest na snadě, že se nedá pro svou nedefinovatelnost zachytiti *expressis verbis* pojem hospodářské loyality nebo deloyality jako normativní základna zákona proti nekalé soutěži.

Osnova proto přenechávala znaleckému posudku určiti, jde-li v tom kterém pádě o počín nekalé soutěže. Proti tomuto druhému charakteristiku mé osnovy se ozvaly nejpočetnější a na oko závažné námitky. Úmyslem osnovy byla autonomisace a laicisace tohoto nového oboru exekutivy v záležitostech hospodářské politiky.

Doznávám, že zasluhuje povšimnutí, když interesenti sami, jimž se chce projevití důvěra, dávají přednost zákroku vrchnostenskému.

Nejsem však naprosto přesvědčen, že nepřijatelnost navrhované, demokraticky pokrokové a pro státní finance výhodné konstrukce by plynula z logické stringentnosti. Že činný konkurent jest technicky způsobilým znalcem konkurence, o tom nebude sporu. Že konkurent jest psychologicky povoláním rozhodčím, jemuž by byla na újmu i přílišná shovívavost i přílišná přísnost posudku, jest rovněž na jevě. Právnicky dlužno uvážit, že konkurent při posudku neposuzuje osud nabytých práv podle pozitivního práva, nýbrž konkurenční zájem z volné úvahy. Konečně nebudiž přehlédnut etnický-výchovný vliv zákonodárství, povzbuzuje-li toto projevem své důvěry smysl představitelů soutěže pro mravní hodnotu její volnosti.

Absurdností by byla myšlenka autonomisace posudku o otázkách nekalosti soutěže tehdy, kdyby celá trhová soustava byla ovládnuta jenom několika trusty. Potom by ovšem bylo veta též po volné soutěži a bdělý zákonodárce nedopustí ani, aby došlo k takovým koncům, ani aby pod rouškou zákonného potírání nekalé soutěže byla rdousena zdravá volná soutěž vůbec.